

peccatore cōuerso et caritate incenso. **Quare**
 angelus dñi apparēs iohāni euāgeliste in insu-
 la patmos. reuelauit sibi statū cuiusdam ep̄i
 laodicensis tepidū et dānosū. dicēs hec ut ei
 annūciaret. vñā frigidus es vel calidus. id ē
 totus malus vel totus bonus. s; qz tepidus es id ē
 piger et ociosus. incipiā te euomere. id est scā
 dalose eicere etc. **S; illud prius dictū nō est ge-**
neralit̄ de quolibz pctōre intelligendū s; de
quibusdā. Nullus em̄ pctōr est. d; cuius p̄uersiōe
tantū gaudeāt angeli de celo quantū de gl̄io
sa virgīe. q̄ nūq̄ ceciderit. vel iohāne baptis-
ta. qui sanctificatus fuerit in vtero. Nā cete-
ris paribz seruētiōr pl̄ diligit a deo. Potest
em̄ aliquis penitēs esse tā seruēs in dilectōe.
et in opibus virtuosus. q; excedit nōnagītanō
uem iustos tepidos q; nō ceciderūt. Et de istis
loquit euangeliū dī. gaudiū est. etc. Sic etiā
intelligendū est in p̄ni l̄a s; q; fili; senior p̄-
fectus est. q; sine mortalibz p̄cepta dei seruat.
qñ simphoniā id est suauissimā pietatē dei cō-
siderat q; penitentē tā cito suscipit ad grām.
et cū tanto gaudio sibi cōiuuiū eternū p̄parat
indignat id est admirat. Hec em̄ indignatō
nō exponit p̄ d̄spectōe s; p̄ admiratōe. Admi-
rat em̄ quilibet iustus merito de dei pietate.
q̄ tāto idigno peccatori tā immensā facit gra-
tiā. nōne admiratōe fuit bene dignū. q; magis
valenā tā magnā peccatricē plenā vniuersis
vitij; ita benigne suscepit. Et de paulo qui in
via p̄sequēdi xp̄m et eccliam tā misericorditer
p̄mutauit. Et de mltis alijs qui d; pessima eo-
rū vita p̄uersi ad grām. et inīam meruerunt.
Hācigit admiratōem iusti p̄ celestis pacifi-
cat et declarat dī. Fili tu semp̄ mecum es sup-
ple in grā. licet forte tepide hic aut nō semp̄
meū fuit in grā s; p̄ peccata sepatus a me. et
mortuus eternalit̄. s; mō de morte surrexit. et
reuersus est ad me. et ḡ meruit pristinā grām.
et forte maiorem p̄pter seruētiōrem dilectō-
nem. ergo de eo est gaudendum etc.

Dominica oculi.

Quare iesus eiciēs
 demoniū et illud erat mutus. Lu-
 ce. xi. **M**edicus ex p̄tis nō cu-
 rat morbum. nisi prius materiam peccantem
 expulerit et eiecerit. **M**ateria em̄ prior debet
 primo bene digeri et consumi. anteq̄ aliam
 sumat. **I**n auicenna. p̄ia sen. iij. c. vij. docet

di. **O**m̄s qui sanitatē h̄ere volunt. nec come-
 dant nec bibant. donec certū habuerint desu-
 deriū et stomachus et supiora l̄estina a p̄rio
 nutriente euacuata fuerint. **S**ic etiā sp̄ualit̄
 nullus sumere p̄t cibū sp̄ualem et sanatiū
 aīe nisi euacuatus sit primo a pctō qd̄ est ma-
 teria peccās et d̄struēs sanitatē aīe. sicut ma-
 lus cib; et venenosus peccās et d̄struens sa-
 nitatē corpis. vñ h̄. xv. q. i. c. nec is. **C**ū int̄
 ficit impius xp̄s ifundit. et vbi abominatio
 .i. pctm̄ abolet. .i. tollit de terra. .i. corde terre
 no et imundo sanctificatio p̄secrat. **H**oc etiā
 ostēdit medic; salus in p̄ni infirmo. cui gra-
 tiā sanitas p̄ferre noluit. nisi prius demoniū pec-
 cantē in eo et morbū ip̄i curantem eieisset.
Fecit em̄ ip̄m boiem mutū. d; em̄ in themate
Erat iesus eiciēs demoniū etc. **Q**uerit̄
 vtr̄ liceat demones adiurare. **E**t videt q; nō.
Dic em̄ origenes sup̄ mat̄. **N**ō est fm̄ p̄ a-
 tem datā a saluatore adiurare demonia. **I**n-
 daicū em̄ est hoc. nec em̄ debem; iudeoz ritus
 imitari s; pon; vñ p̄ aīe a xp̄o data. ergo non
 est licitū demones adiurare. **S; contra est**
qd̄ dicit marci vlti. In noīe meo demōia eij-
cient. s; inducere aliū ad aliquid agendū. p̄-
nomē dñi. hoc est adiurare. ergo licitū est de-
mones adiurare. R̄ndet. s. tho. in sc̄da sc̄de.
q. xc. q; duplex ē adiurandi modus. Quidē
modus p̄ modū d̄p̄catōis vel inductōis ob re-
uerētiā alicui; sacri. Ali; aut p̄ modū cōpul-
siois. H̄rio aut modo nō licz demōes adiura-
re. qz ille modus adiurandi videt̄ ad quādā be-
niuolētiā vel amicitia p̄tinere. q; nō licz ad de-
mones vñ. cū hoc repugnet legi nature. eo q;
dyabolus est obstinat; aduerlarius sūmi p̄ri-
cipis nostri dei et ab ecclia irrevocabilit̄
p̄cisus. et ita mendax et fallax. q; si quādoq;
dicit v̄ritatē v̄ilem aut dicit eaz cōpulsus a
deo. aut vt sibi magis credatur in mendatio. et
sic cautelosus decipiat. Et ideo q; sic familia-
riter eū inuocat aut p̄ coniurationes. sine per-
characteres. sine quocūq; alio mō diuinatio-
nis. peccat directe cōtra deū. cōtra eccliam et
contra seipm̄. Est igit̄ p̄hibituz quasi sup-
stitiosum et illicitū in om̄i lege. P̄rio in lege
diuina. leuiti. xix. vbi p̄cipit occidi q; incitat
magos et ariolos. Item sc̄cūdu leges capite
plecti debēt. et si accedunt domum alterius.
debent cremari. Item bona eoz om̄ia debēt
publicari. C. de male et mat̄. l. nullus. l. ne;

mo. 7. l. culpa. **S**ed fm canones si quidē peccatū oculū sit. imponit penitentia. xl. dierū extra de fornicatis. c. i. si notoriz. eukaristia denegat. de ple. di. ij. p dilectōe. **I**tem si sit clericus deponendus est. 7 in monasteriū detruendus. **S**i laicus excoicatus. xxvi. q. v. nō oportet. c. si quis ep̄s. **S**ed 7 crescēte p̄tina na crescere debet et pena. vt icarceret 7 b̄mōi **I**tem si seruus sit debet verberibz castigari. xxvi. q. v. p̄tra. **E**nā omnes t̄les sūt iufames si mulier 7 q̄ ad eos p̄currūt. vñ nec ad accusatōnem dñt admitti. ij. q. viij. quisq̄s. nec ad testimoniu. extra de testi. testiom. **S**cōs modus adiurādi est p̄ modū p̄pulsionis. et isto mōl3 nobis ad aliqd̄ vñ. 7 ad aliquod nō licz **D**emonēs em̄ in cursu hui⁹ vite nobis adueclarij constituuntur. nō aut̄ eorum act⁹ nostre dispositioni subdūtur. sed dispositōi diuine et sanctorum angelorū. **Q**uia vt aug⁹. dicit ij. de tri. **S**piritus desertor regitur p̄ sp̄m iusticie. **P**ossumus ergo demones adiurando p̄ virtutem diuine nom̄s tanq̄ inimicos repellere ne nobis noceāt. vel sp̄ialiter v̄l cor poraliter scōm potestatem datā a xp̄o scōm illud luc. x. **E**cce dedi vobis potestatem calcādi supra serpētes 7 scorpiones et supra oēm potestatem inimici. 7 nihil vobis nocebūt. nō tñ licitū est eos adiurare ad aliquid addiscendum ab eis vel enā aliquid aliud p̄ eos obtinendū. qz hoc p̄tineret ad aliquā societatez 7 familiaritatē cū ip̄is hñdam nisi forte ex specialī instinctu vel reuelatōe diuina. aliqui sancti ad aliquos defectus corrigendos demonum opatōe vtant̄. sicut legit̄ de beato **J**acobo. qz p̄ demones fecit hermogetem ad se adduci. **A**d argu. in oppositū dicendū qz **O**rigenes loquit̄ de adiuratōe. q̄ nō fit p̄ modū p̄pulsionis. sed magis p̄ modū cuiusdam bene uole dēp̄cationis. q̄ nullo modo licet qz talis aut cōmittit peccatū infidelitatis. vt si credendo dyabolo diuinū ei aliquid attribuat̄ aut ydolatrie. vt in oblationibus et sacrificijs. aut saltem inobedientie. qz facit p̄tra p̄hibitōnem dei et ecclie. **S**ed queritur quid de carniatricibz 7 carminatoribz. qui carmiant infirmos vel pueros vel aīalia. nunqd̄ peccāt mortaliter. dicit **A**staxensis in summa sua qz si nihil supstitiosum dicūt aut docent aut faciunt s3 tñ vtunt̄ licit̄s p̄cibz et adiuratōibus sic p̄ passionem 7 crucem et filia. nō credo qz

peccent mortalit̄ nisi talia fecerūt post p̄hibitōnem ab ecclia sibi factā. sed credo qz p̄hibet̄ di sunt viri et mulieres a talibz. qz multa iustitia et supstitiosa solent admiscere nisi forte sit sacerdos religiosus 7 discretus aut enā laic⁹ siue vir siue mulier excellentis vite 7 p̄bate discretionis qui fusa orōne licita sup infirmū nō sup pomū vel pitū vel cingulū 7 filia. sed sup infirmantes man⁹ imponent. iuxta illud marci vlti. **S**up egros manus imponent et bene habebūt. nec sunt hęc p̄sone p̄hibēde a talibz nisi forte timeant̄. qd̄ ad exemplū illorū indiscreti et supstitiosi carminatores sibi vsurpēt abusum. tientes se exemplo illoz **S**ed querit̄ vtz liceat ad collū diuina v̄ba suspēdere. **R**ñdet astaxensis qz in omnibz incantationibz. vel scriptis suspēsis sunt duo caueda. **P**rimo qd̄ p̄fert̄ v̄l scribit̄ qz si est aliquid ad inuocatiōem demonū p̄tinens mani⁹ feste est supstitiosus et illicitū. **S**iliter cauet̄ dū est si p̄tingat ignota nom̄a ibi ponere. ne sub illis lateat aliquid illicitū. **C**ū **C**ris. dic̄ sup mathe. qz phariseoz magnificantiū sim̄brias exemplo nūc multi aliqua nom̄a hebraica angeloz p̄singunt et scribūt et allegant q̄ nō intelligētibz memenda vident̄. **C**auendū est enā ne aliquid falsum p̄tineat̄. qz sic ei⁹ effectus expectari nō posset a deo qui non est testis falsitatis. **S**ecundo cauendū est ne cū verbis sacris ibi contineant̄ iniqua vana vt aliqui caractheres inscrip̄ti. p̄ter signum crucis. aut ne spes habeatur in modo scribendi. vel ligandi. vel in quacunqz alia huiusmodi uanitate. que ad diuinam reuerentiā nō p̄tineat̄ qz hoc iudicaret̄ supstitiosum. alias aut̄ est licitū. vñ. xxvi. q. vi. **N**ō liceat xp̄ianis. dicit̄ qz nō liceat in collectōibz herbarz medicālibz aliq̄s obseruatōes vel incantatiōes attēdere. nisi tñ cū simbolo diuino. aut oratione dominica. vt tamen deus creator oim̄ honoret̄. **Q**uantū ad p̄tinuatiōem 7 expositiōem euāgelij. sic h̄xi ad penitentiā nos monuit diuina pietas. sic hodie peccata fugere facit inimici dolositas. 7 secundum hoc in p̄senti euāgelio sunt tres p̄sone. **I**n prima ostendit̄ diuina potētia insupabilis p̄ demonis expulsione. ibi erat iesus. **I**n scōda eterna sapientia inscrutabilis p̄ rationis p̄funditate. ibi. **I**p̄e aut̄ r̄c. **I**n tertia hūana excellentia p̄mendabilis per

commendatiōis vociferatiōem abi. factū est. rē.

Quantū ad primam

est sciendū qd demones expellere a corpibz ob
fessi s est solū diuine potestatis. quā potestate
xps miraculose ostendit in isto hoīe demonia
eo qui factus fuit a demone mutus. Moralit̄
aut̄ est notandū. qd sic a malo malū pcedit. sic
a diabolo origie iniquitat̄ nihil nisi malū hoī p
uenit. Est em̄ instar lupi hoī inimicus. vt euz
rapiat et deuoret. **¶** Queritur em̄ in quodā
pblemate. qre lup⁹ hoīem quē videt raucū
efficiat. Et d̄ qd iō. qz lup⁹ vorax est. querēs
hoīem iuadere et deuorare. imittit ei raucedini
ne. ne clamore p̄fensionē alioz valeat eua
dere. **¶** Sed ab alijs maior̄ et efficacior natura
lis ratio assignat qd iō. qz lup⁹ est aīal voracis
simū et maxime gulosū. et vnt̄ carnibz crudis
et male digestibilibz. **¶** Itē est aīal frigidū et sic
cū et cū sit talis nature. scz frigide et sicce. oriū
tur in corpe suo infectōes philes sue p̄plexio
ni hoc est frigide et sicce. hmoi aut̄ hūiores in
fecti frigidi et sicci et imundi. exeūt p̄ suos ocu
los claros puros et luminosos. qui cum cre
unt. aīem sibi. primū inficiūt. qui infect⁹ aliū
inficit. et ille aliū. vsqz dū pueniat ad hoīem
et tunc hō p̄sequens inficit. qm̄ ista infectō
pcedens a lupo erat frigida et sicca. et hec est p̄
cipue raucitatis causa. **¶** Ad ppositū diabolus
enā sic gulosus et vorax est. fm̄ petrū aplūm.
Circuens querens quē deuoret. Querit em̄
corpe et aīa deuorare et deglutire ore infernali
Et iō dictus est diabolus a dia qd est duo
et bolos qd est morsus. qz duos bolos tantū
de corpe et de aīa querit facere. vt h̄. extra d̄
sum. trini. et fi. ca. c. firmis. sup illo verbo dya
bolus. Enā est frigidus p̄ letalē inimicitiam
et sic⁹ sine omī humore gr̄e. quare tot⁹ verus
tus et malicia infectus. infinitos qrit modos
et vias hoīem p̄cis inficiendi. et vt eo infecto
raucū et mutū faciat. ne clamore p̄fessionis p̄
sacerdotē liberet et euadat. quare d̄ in can.
xvi. q. ij. visis. hostis vsutus est qz habet mil
le nocendi modos nec ignoram⁹ astutiā eius
Conat̄ namqz a principio ruine sue vnitates
eccleie rescidere. caritatē vulnerare. sc̄oz ope
rū dulcedinē inuidie felle inficere. et o mībz
modis humanū gen⁹ euertere et perturbare.
Hic em̄ lupus aduersarius humani generis
nisi p̄ canes fideles. i. p̄dicatores eijciat. facit

hoīem cui p̄ p̄c̄m mortale inhabitat.

¶ Mutum ne peccatum aperiat confessione.

¶ Cecum ne piculum videat cognitōe.

¶ Surdū ne doctrinam audiat attentōe

¶ Primo facit hoīem mutum. **¶** Nam sicut lu
pus dolosus volens rapere agnū. non rapit p̄
pedes. nec aucā p̄ alas. s̄z dēnbus stringit gut
tur ei⁹ ne clamet. Sic diabol⁹ hoīem. quē p̄
peccatum possidet. nō stringit in pedibus nec
manibus. p̄mittit em̄ talē currere ad ecclesias
visitare loca sanctorū. romam ire ad sacroz se
pulchroz p̄gere. dare elemosinas. vestire pau
peres. offerre sacrificia. celebrare ieiunare. qz
noscit ea ad vitam eternam nihil valere. nec
facientes de sua potestate euadere. **¶** Stringit
tamen talem forisime in gutture ne os ape
riat et se captū peccatis. et diabolo renunciat
in confessione. **¶** Habet em̄ in ore suo quinqz
dentes acutissimos. quibz stringit. vt recun
diam. timorem penitentie. feruorem concupi
scentie. sp̄m longioris vite. et vltimo despe
rationez venie. **¶** De istis dentibz scribit eccli.
xii. Dentes leonū dentes eius. sup quo vi
dit Nico. de ly. qd p̄ istos dentes deuorat tot
taliter bonū gr̄e. et diminuit bonum nature.
quasi tūp̄lea accuta omīs iniquitas. qz ledit
aīam et corpe. et ledit enā in p̄senti subtrahē
do granā. et in futuro p̄bendo gehenne pena
que est interminabilis. **¶** Hic est ei illa bestia ter
ribilis atqz mirabilis quam vidit daniel. vt
habetur. c. vij. danielis. que habuit dētes fer
reos et magnos comedens et cōminuens. et
reliqua pedibus cōculans. quem hoīem em̄
dyabol⁹ p̄dere et damnare neqz impedit em̄
eū inq̄n̄ potest a beatitudine. **¶** Hanc igit̄
bestiā terribilē canes sancte eccleie. id est p̄di
catores verbi dei. latratū et clamore fugare
debent ab habitatiōibus hoīm. **¶** Iuxta illud
ysaie. lviij. Clama ne cesses quasi tuba exalta
vocem tuā. et annūcia p̄plo meo scelera eoz
Nam p̄ hunc clamorem p̄dicatoz tria proce
cedūt. ex q̄bz dyabol⁹ a cordibz hūanis expel
litur. que enā p̄parantur tribus que secun
dum sapientem hominem de domo expellunt
Primum est stulticiū. Sic quando auribus
p̄ verbū dei instillatur nomē dñi iesus vt de
uote inuocetur. expellitur stanim dyabol⁹. ps.
Laudans inuocabo dominum et ab inimicis
meis saluus ero. **¶** Quare etiam xpus dixit de
discipulis suis. et oibz successoz. bus eozum

Alphabetum

XVIII

In nomine meo demonia efficiunt. marci. xvi.
Quod cum exptuz fuerat a. lxxij. discipulis missi
 in oem terram predicari. cum gaudio reuersi sunt
 ad dñm dicentes. **D**ñe enā in nomine tuo demonia
 subijciunt nobis. **luc. x.** **H**ic enā modum
 inuocandi nomen dñi habuit nobilis hō ille
 q̄ purgatoriu patricij ingrediens oēs diaboli
 cas illusiones euasit cum dixit. **I**esu xpe fili dī
 viui miserere mihi peccatori. **D**ebet autē in oī
 bus piculis illusionibz et facis. illud ineffabi
 le nomē inuocari et reuereri. **Q**uia p̄ gre. in
 psilio lugdunū. ordinauit et instituit quonens
 hoc dulce nomē iesus inter missaz solēnia di
 cere. genua flecteret assistentes. vel saltē capi
 te inclinato. pfundū adoraret. eo q̄ et genera
 liter scribit. vt in nomine iesu omē genu flectat
 celestiu terrestriu et infernoz. vt scriptū habe
 tur in vi. d. imunitate eccliaz. c. de q̄ domū do
 mi. **E**t ratio ibidē assignat. qz illud nomē est
 sup omē nomē. et aliud sub celo nō est datū
 in quo saluos fieri oporteat credentes. **S**e
 cundū est deuota oratio que p̄patat fumo. **S**i
 cut em̄ fumus expellit hōiem de domo. sic ora
 tio deuota dyabolū de corde. vñ math. xxiij.
Hoc gen⁹ demonioz nō eicit nisi p̄ ieiuniuz
 et orationem. **F**igurat̄ t̄ho. vi. vbi habet sentē
 tialit. q̄ cum demon septē viros facie iugulastz
 thobias iunior volēs eam ducere timuit quē
 angel⁹ i forma iuuenis durit. p̄ficiscētes igit̄
 mansit prima mansione iuxta fluuiū tygris.
 et thobias. exiuit vt lauaret pedes suos. et pi
 scis imanis exiuit ad deuorandū eū. et clama
 uit ad angelū. **E**t dixit angel⁹ apprehēde brā
 tiam ei⁹ et trahē eū ad te ad siccū qd̄ factū est
 tūc dixit ei angel⁹. **E**xterea hūc piscē. et cor
 ei⁹ et fel et iecur repone tibi. sunt em̄ hec medi
 camēta necaria. **E**t interrogauit eū tobias di.
Obscuro te frater vt mihi dicas qd̄ remediū
 habebūt illa. et ait angel⁹. **C**ordis ei⁹ p̄ticulā
 si sup carbonēs ponas extricat omne gen⁹ de
 monioz. siue a viro siue a muliere. ita vt vlt
 tra non accedat ad eas. **S**ic moraliter cū de
 mon rex peccatoz carnaliter et brutaliter vi
 uentem inuadere possit. hō tamē q̄ p̄ sacerdo
 tem et p̄dicatōrē quasi angelū dei ducit et ifor
 matuz scz p̄ sincerā consideratōem xpi cordis
 et maxime dilectōis p̄ticulā recipit qz totā ei⁹
 dilectōem p̄pter magnitudinem pensare non
 possumus. et eam ad ignē sue caritatis et amo
 ris posuerit p̄culdubio fumus deuotionis et

orationis qui inde puenit. omne demonium
 expellit. **T**ercium qd̄ hominem de domo
 expellit est mulier verbosa et litigiosa. **C**ui cō
 paratur conscientia hoīs. q̄ p̄ sermonem xpi i
 flāmatuz cōtra peccatū que nō cessat murmu
 rare. donec dyabolus p̄ penitentiā expellatur
De qua dicit math. xxiij. **I**ncrepauit seipm
 scz hō p̄ p̄sciētiā et exiuit ab eo demonium.
Hac igit̄ vxorē q̄ data est in adiutoriu hoīs
 debz qlibet pie et diligēt attendere nec p̄tra
 eā facere. qz sicut vir q̄ legitimā vxorē male
 tractauit graui pena subijcit. Nam secunduz
 leges in autē. vt liceat matri et auē. §. si. quis
Si vir vxorem flagellis et fustibus verbera
 uerit nisi pro causis in legibus expressis da
 bit ei terciam p̄tem donationis quā dederat
 p̄pter nuptias. si autē nō dedit donatiōem p̄
 nuptias. punit in quarta p̄te substantie sue.
 si eius substantia nō excedit. cccc. aureos. §. si
 excedit dabit ei. c. aureos. **C**. de reputatiōi
 bus que fiunt in iudicio. l. vi. **S**ic qui fa
 cit p̄tra conscientiam peccat mortaliter et di
 gnus est pena eterna. qz vt habet. xxviij. q. i.
 §. omnes. **E**x hijs patz. qz oē qd̄ p̄tra p̄sciē
 tiā fit. edificat ad gehēnam. **S**ed cōtra si obli
 gamur ad omne illud qd̄ p̄sciētia dicitur. cū
 p̄sciētia aliquando dicitur faciendū aliqd̄ cō
 tra deū ergo tenemur facere cōtra deum. **N**ū
 det bonauen. in. ij. sup mḡm di. xxxix. q̄ con
 sciētia aliquā dicitur aliquid qd̄ est secunduz
 legem dei. **A**liquando aliquid qd̄ est p̄ter le
 gem dei. **E**t loquit̄ hic de dictamine p̄ modū
 p̄ceptōis vel p̄hibitiōis nō p̄ modū p̄siliij siue
 p̄suasiōis quādo nūc cōsciētia dicitur qd̄ ē
 p̄tra legē dei. illa p̄sciētia nō ligat ad facien
 dū vel nō faciendū. §. ligat ad se deponenduz
 p̄ eo qz talis conscientia sit erronea. errore re
 pugnantē legi diuine et necessario q̄ diu ma
 net ponit hōiem extra statū salutis. et ideo ne
 cessē est ipam deponere qz siue faciat qd̄ debz
 siue eius oppositū mortaliter peccat. si enim fa
 ciat qd̄ conscientia dicitur. et illud est p̄tra le
 gem dei et facere cōtra legem dei. sit peccatuz
 mortale. absqz dubio mortaliter peccat.
Si vero facit oppositū eius qd̄ p̄sciētia dicitur.
 ipa manente. adhuc peccat mortaliter nō
 ratione operis qd̄ facit. sed quia malo modo
 facit. facit em̄ in p̄temptū dei. dum credit dic
 ctate sibi conscientia hoc deo displicere q̄uis
 deo placeat. **E**t hoc est qd̄ dicit glosa. super

illud ro. xiiij. Omne qđ non est ex fide. peccati est. ibi glo. Omne qđ ad cōscientiā p̄tinet. si aliter fiat dicit aplus esse peccatū quāuis em̄ fiat etiā qđ bonū est. si nō faciendū credat̄ p̄c̄m̄ est. Et ratō h̄ est. qz nō tm̄ attendit deus qui d̄ bō faciat s̄ quo aīo faciat et ille q̄ facit qđ d̄ p̄hibet credens facere p̄tra ip̄ius dī voluntatē. nō facit bono aīo s̄ malo. et r̄do peccat mortalit̄. Si aut̄ p̄sciētia dicitur aliqd qđ est fm̄ legē dei. sic simplicit̄ ligat̄ et vniuer salit̄. p̄ eo qđ bō ad illa ligat̄ est p̄ legem diuinā. et p̄sciētia q̄ illi p̄cordat ligatū ostendit. Si aut̄ tercio dicitur qđ est p̄ter legē dei. itez ligat̄ qđ diu manet. vñ vel tenet̄ bō p̄sciētiā deponere. vñ tenet̄ id qđ dicitur p̄sciētia ad implere. vñ pote si dicitur qđ necessariū ē ad salutē festucā de terra leuare. Sic igit̄ p̄ter cōscientiā aut ligat̄ se deponendū. nō tm̄ oīs cōscientiā ligat̄ ad faciendū. qđ dicitur nō eē faciendū. ad qđ bō alias tenet̄. s̄ talis p̄sciētia etiā d̄ erronea. p̄ hoc patet respondendū ad obiectōem. ¶ Secūdo diabol̄ facit hōiem cecū p̄gnitōe. Eruit em̄ sibi oculos cognitio nis. ne periculum peccati videat̄ et p̄gnoscat. Nā sicut cornus in cadauere p̄rio oculos extrahit. Sic cornus ille infernalis. primo oculū dextrū eruit. ne peccator gaudiū beatorum videat nec consideret. Secūdo sinistrū. ne sup̄plicia damnatorū credat. et peccare abhorreat quare dicit̄ sapie. ij. Excecauit eos malicia sua etc. ¶ Tercio diabolus facit hōiem surdum. ne inspirationem doctrine attēdat. Nā sicut aspis p̄tra vocē incātatoris aures obturat vnā figendo in terrā. alteram cauda infra tegendo. Sic diabolus facit hōiem tantū delectari in peccatis. qđ vt ne increpationē audiat p̄dicantis. figit vnā aurem s̄z sensum tota liter in terrā. nihil em̄ penit̄ audire nisi de terrenis in quibz sup̄ omnia delectat̄. Alteram vero aurem s̄z intellectum. cauda obturat. dñz nihil de morte cogitare vult. que tm̄ semp̄ in tonat et clamat memor esto. qm̄ mors nō tardabit ecc̄li. xiiij. Debet ergo prudens terraz audire dicentē. Terra es et in terram vadis Caudā vero. memorare nouissima tua et eter nū nō peccabis. Cū legit̄ in gestis alex. qđ et quidā lapis missus fuit qđ positus in vna pte statere. ponderauit plusq̄ oīa alia in altera pte statere. puluere aut̄ modico posito sup̄ lapidē minus ponderabat qđ qđcūq̄ poni posset

in alia pte statere. qđ videntes multi sapientes mirabant. quoz vnus ait. Ille lapis de monstrat qđ in es o alex. Nūc em̄ pl̄ ponderat qđ tot̄ mūdus. qđ se sustinere nō pōt. sed puo puluere posito sup̄ te. s̄z mortuo eris min̄ qđ qđquid mūdū. Sic q̄libz p̄gnosceret̄ d̄z. quid mō et h̄ nō tm̄. sed maxime finem quid erit.

Secunda pars in qua

ostenditur imperscrutabilis sapientia xpi ex eo qđ tā sufficienter et efficacit̄ rationibz p̄ba uit. contra insultantes demoniū se nō habere nec eijcere virtute principis demonioz d̄monia ab obsessis. Pro quo notandum qđ anti quoz triplex fuit opinio de expulsiōe demonis. Prima qđ expellentur propter sacrificia que fiebant et hanc habebat̄ pagani qz sicut naturaliter iratus mitigat̄ p̄ encenia. sic etiāz habet̄ de Jacob qđ noscens fratrem suū iratūz cōtra eū. vt eius iram mitigaret. p̄misit ei munerā di. placabo enim muneribus. gen. xxiiij. Sic etiā isti pagani. vt placarent demones. faciebant eis sacrificia de aīalibus et auibz. et etiā immolabant p̄rios filios et filias demonis. Sic etiā credebant xpm̄ p̄pter multa sacrificia facta demonijs habere potestatem sup̄ eos. et minores p̄ superiores expellere q̄ re dixerunt in beelzebub principe demoniorum eijcit demonia. q. d. p̄pter amicitia p̄tractant cū principe demoniorum ex sacrificijs sibi exhibitis. p̄ eum imperat̄ minoribus demonijs Contra qđ arguit xps̄ dicens. Omne regnū in se diuisum desolabit̄. q. d. In quo oēs cōcordant hōies. qđ a demonijs recipiant nocumētū. et hoc ip̄i intendūt. qui tm̄ curāt d̄ auro et d̄ encenijs sic d̄ luto. Cū si p̄cipes eoz corrumpentur. et illa causa impediret alios demones a nocumētis hōim regnū eoz esset diuisum. et p̄ cōsequens non durabile. qz oē regnū in se diuisum etc. Cuius videm̄ oppositum. et p̄sequens nō est verū. qđ p̄ me placati sint muneribz. et virtute principis eoz eijciā minores. Secunda opinio paganoz fuit. qđ demones possent expelli p̄ partem astrologie. Ubi nota qđ plato ponit qđ potentia demonū propter eozum peccata. subiecta erat soli et lune. et etiā nature aliozū planetarum coniunctiones poterant eijcere demones. prop̄ qđ p̄bi dicebat̄ xpm̄ fore magnū astrologum. et sic quando vellet posset demones expellere.

Et illa de causa temptantes eū signū de celo
quererent ut si effectus faceret in aere euenire. si
gnū esset quod per arte astrologie demones expel
leret. Ad quod christus iterum sapiens respondit. Filij vtri
scilicet mei discipuli qui mecum sunt quos non in astro
logia informastis. qui illiterati sunt eieciunt de
monia. et ergo virtute. non astrologie. quia illite
ran. cum enim demones. qui perites stellarum excel
lunt. non obediunt stellis. igitur. Tercia opinio fu
it. quod demones expelleret per nigroannā. Nam
in magis historia. salomō per arte tradidit quod
dā erozismos. quibus cooperatis vobis lapidibus
preciosis et herbis eroziste immundos spiritus ex
pellebat. Et tunc credebat christum tam magnū a diu
ratorē et incantatorē demonū quod ad nutū ei obe
dirēt. Et tunc turbē vidētes expulsiōem dōmo
nis inceperunt predicta credere et cogitare. Cū
autē christus ut deus cognoscere cogitationes eorum
respondit. Si in digito etc. quod d. demon quia sapi
entissim⁹ melius agnosceret virtutes herbarum et
lapidū quā aliquis hō. et ergo istis non est subie
ctus. sed virtute dei obedit mihi. que virtus su
perat omnia creata. quod si credideritis. quia in digi
to. i. virtute dei eiecio demonia. expressum sig
nū est quod ad vos venit regnū. i. fides. vnde pos
sidedis beatitudinē. Et hoc ostendit per exem
plū sic. Quando aliquis miles possidet paci
fice aliquod castrum. si alius fortior supuenerit. vi
cit eū. et de castro suo contra voluntatē eius expellit
et diuidit spolia. notū est quod non plennit. Sic
cū dyabol⁹ hōiem possidet pacifice venit fili⁹
dei fortior eo. et cū virtute dei d. hōie contra eius
voluntatem eiecit. quod non in virtute sathane. nec
ex amicitia sed per controuersia et violentia. **N**o
raliter est notandū. quod christus ad hoc quod ostēdat
demones esse pacificos et cōcordes inter se. et
vnde non contrariet alteri. propter quod regnū eorum
permanere dicit. sic a maiori instruit fideles pa
cificos inter se et cōcordes esse. ne vnus per
turbet aliū. Si voluerit sine desolatione regni ci
uitatis domus in pacifica possessione permanere.
quia sicut videmus quod omnia naturalia quod diu
sunt in pace et cōcordia permanent. sed pace defi
ciente omnia deficiunt. Corpora namque elemen
tata quod diu sunt in ipsis elementa pacifica et ad
quata adinuicem. tam diu ipsum mixturā manet.
pro portōe autē huiusmodi et pace cessante
et aliq̄ elemento predominantē. et in aliud agente.
necesse est mixturā deficere et corrūpi. sicut piz in
in ligno putrido. in quo dū deficit virtus cōiuncti

na elementorum partes ligni ab inuicem receden
tes in puluere redigunt. Quia propter non inepte
quod dā philosophorum. ut dicitur. philosophorum poluerit pacem esse prin
cipiū omnium rerum naturalium. Sic reuera etiā est de
corpore politico. congregatiōe seu cōitate. scilicet de hōi
bus eiusdem regni ciuitatis vel domus. quod absque pace
nequaquam subsistere possunt quoniam nullo modo si pax et cō
cordia fraterna deficit. necesse est eas deficere
et perire. Quare non tamen iure diuino. verū etiam
humano precipit omnibus fidelibus sub magnis penis
pacem seruare. ut est in h. xliij. q. i. Qui contra
pacem ecclesie sunt. si dignitatē aut cingulū mi
licie habent. debent nudari eis et priuari. nobiles
qui dignitatē non habent. debent per scriptōem pa
ni suarū substantiarum. et ignobiles verberari. et per
petuo exilio castigari. Secundum etiā leges
ut habent in libro feudorum de pace tenenda vi
olatoribus pacis magne pene secundū exigenti
am delictorum imponuntur. **H**anc pacem
seruandam docet etiā virgilius in. vi. eney
dorum. ut recitat per b. aug. de ciui dei. Tu rege
re imperio populos romane memento. **B**etibi
erunt artes. pacisque imponere morem. **P**arces
re subiectis et debellare superbos. **C**ult dice
re virgilius. **Q**uod multiplicata roma. eneas
cupiens dñari in urbe cum esset dñs rome. vo
luit habere consiliū quod posset obtinere desi
deratū. et circumiens orbem non consiliū potuit
inuenire. tandem super hoc cogitauit dñi. si pos
sem inuenire patrem meū. ipse suo filio pone
ret me quietū. et descendendo ad inferna pa
trē inuenit. **C**ui pat̄ anchises. **E**go inquit scio
ad quid venisti fili. **T**u vis scire quod posses in
dñio durare et dñari toto orbi. **H**abe in tuo
regimie illas regulas. scilicet **T**empore pacis po
nas in populo honestos mores. ut te diligant
omnes. te reuerent. et te amore filiali timeant.
Alia regula virtutis pace. et misericordia par
ce subiectis. scilicet bonis et expelle superbos
et viciosos. **H**oc etiā amos. viij. ostendit.
dñi. **P**acem et veritatem diligite. ait dñs etc.
Et debemus enim triplicem habere pacem et
diligere scilicet.

Interiorē que est gaudiosa.

Exteriorē que est fructuosa.

Superiorē que est generosa.

Prima enim pax que est interior. est valde gau
diosa Est igitur illa pax quando mens in di
uino amore sic fuerit firmata. quod nihil extrin
secus ipsam perturbare potest. nec interioris de

siderium circa diuersa fluctuat. sed omēs vñ
 res sunt recollecte ad intēdendū vni et sum
 mo bono. **De q̄ pace.** d. leo papa. **Hec est ve**
ra pax a volūate dei nō diuidi et in his q̄ sol
li⁹ dei sunt delectari. **Sz istā pacē ⁊ internam**
mēns quietē tria p̄urbāt. scz p̄ct̄i oblectatō
cogitatōnū euagatō. et passionū molestatio.
Prīmū p̄tz. Mens em̄ p̄ctō obnoxia. nūq̄
 pōt eē quietā. qz cor impij quasi mare feruēs
 qd̄ quiescere nō pōt. cur⁹ rō ponit sapie. xviij.
Semp̄ em̄ seua p̄sumit turbata p̄sciētia. p̄p̄
qd̄ bene dicit p̄p̄ba. Nō est pax impijs dicit dñs
ysa. xlviij. Tū⁹ rō est p̄m augu. Pax est tran
quillitas ordīs q̄ quidē trāquillitas in hoc at
tendit q̄ oēs mot⁹ appetitū quiescāt in sum
mo bono. sz p̄stat q̄ hec trāquillitas tollit p̄
p̄ctū. vt sp̄reto summo bono q̄s inderet bono
creato. Cū signū vere pacis ⁊ pacate p̄sciēti
tie est. si quocienscūq̄ alicuius peccati memo
ria se menti offerat. statim illud cum asp̄natō
ne detestetur. ⁊ quāto instans⁹ ⁊ validius hoc
fit. tanto ampl⁹ mens quietat⁹ ⁊ p̄sciētia sere
nat. Secundū etiā patet. nā quibusdā tant⁹
tūmūl⁹ cogitatōnū se ingerit. q̄ nec vñū aue
maria quietā mente dicere p̄nt. Et t̄les meri
to oēm suauitatē ⁊ deuotiōem oīs p̄dunt.
Juxta illd̄ eccl. x. Dulce morientes p̄dūt su
auitatē vnguētū. Causa aut̄ hui⁹ tūmūlūs est
mentis distractio. ⁊ eius nimia occupatio in
reb⁹ exterioribus. Et ideo qui ad amplexum
interne quietis cupit p̄ngere necesse ē ip̄m
vacare et q̄scere. nō solū ab opib⁹ malis sed
eā cogitāōib⁹ sup̄uacuis. Nā licet aliq̄ va
cēt ab opib⁹ noxijs. q̄s diu tñ euagantur cogi
tationibus vanis. nūq̄ exp̄iri merent̄ illud
p̄p̄eticū. Vacate ⁊ videte q̄m suavis ē dñs
vt dicit richar. de p̄templatōe. Terciū patet
nam passionēs que nobis ab exterioribus seu
indigētis p̄ueniūt. vñ etiā ab exterioribus mo
nib⁹ insurgunt adeo et continue molestant ho
miem ⁊ cōcutiūt. vt tota vita humana p̄sens
nō nisi q̄dam pugna et milicia videt̄. Juxta
illud iob. viij. Milicia est vita homis sup̄ ter
ram. Hec em̄ pugne molestia. nō tollit i vñ
p̄fectis quietem internā mentis sed pon⁹ au
get. quia p̄m gre. Quanto mēs se magis p̄ci
pit in exterioribus affligi ⁊ distrabi. tanto au
dius cogit̄ in pace eterne quietis delectari. Et
istam pacē x̄ps suis discipulis p̄miserat cum
dixit iob. xv. In mūdo p̄sijrā habebis. in

me aut̄ pacē. **Seda pax. s. exterior bene fua**
ta. est multū fructuosa et vñlis. ⁊ hec est inter
hoiem et p̄ximū suū. de qua pace h̄t epl̄s. iij
Solliciti seruate vnitatē sp̄s in vinculo pa
cis. Nā sic videm⁹ q̄ filij vñ filie descendētes
ab vno p̄te et m̄te pl⁹ se diligūt q̄ q̄ a diuer
sis p̄genitoribus nascunt̄. Sic qz oīm n̄m est
caput p̄ vñ⁹ de⁹. m̄t vna scā ecclia. baptisima
vñū. vna fides vno p̄cio redempti. ad eandē
beatitudinē ordinati. debemus vinculo pacis
nos diligere. ⁊ signa caritatis oñdere. q̄ pax
oñdit q̄m osculū in missa dat̄. Nā pax ⁊ oscu
lū ad hoc fit in missa. p̄m q̄ habet̄ de p̄se di. ij
c. pacem. in glo. vt quis p̄sentiat alteri. Nam
quātomagis ad inuicem p̄sentim⁹ ⁊ vñanēs
existim⁹. tāto maiorem pacē b̄emus. ⁊ vt vñi
amici in caritate magis radicati sim⁹ et fruc
tuosius meremur. ¶ Hanc autem bonam pa
cem plures mūdani p̄mutāt. q̄ virtutibus cō
cordare deberent. i peccatis ⁊ insidijs p̄tra bo
nos mores et virtuosos cōicant. et p̄cipant
diuersis conuenticulis. et malis societatibus
et p̄spirationibus. cōtra superiores ⁊ rectores.
contra paupes et inopes. contra sacerdotes ⁊
religiosos. qd̄ tamen lege impatoria p̄hibet̄
l. de his q̄ ad eccliaz p̄fugiunt. denūciamus
Et de feudis de pace iuramento firmanda. s.
puenticulas. vbi sub pena vñius lib̄re auri p̄
hibetur Sup̄ quo apparatus dicit. cōuenticu
la. Elbicunq̄ fiant p̄iuratōnes p̄hibent̄ p. l.
istā. qd̄ quidem hodie male obseruat̄. imo to
tū p̄trariū faciūt ciuitates. maxie lombardie.
⁊ p̄tes q̄ sūt in ciuitatibus ⁊ p̄pagines. Sic eē
p̄hibentur alias om̄s cōiuratōes negociatorū
. l. vt sp̄s diuerforū corporū negociatōis. nō
minoris q̄s statuerit inter se venundet̄. Con
tra hoc faciūt heretici. qui conuenticulas cele
brant et officiū p̄dicatōis in occulto vsurpāt
et sanctū sacerdotū et sacramenta ecclie vñlī
pendant. bi heretici sunt et ex cōicati. vt habe
tur extra de here. c. cum ex iniuncto. Hoz pa
cem et p̄cordiā deus non acceptat. sed mag⁹
vindicat. math. x. Non veni pacem mittere.
sed gladium. ad est seuerā vindictā. ¶ Ter
cia pax. s. superior et generosa est beatorum.
quam pacem etiā ip̄e symeon iustus desidera
bat. quando iesum in vñis portabat in tem
plo dicens. Hunc dimittis seruū tuū dñe se
cundum verbum tuum in pace. Luc. ij. Quā
uis em̄ hic iustus symeon iesum saluatore

pluris suis amplexaretur. in quibus oēs thesauri
beatitudinis reconditi sunt. non tamen quie-
tatis et pacificatus optauit et petijt. vbi inti-
mius et suauius posset eum intueri et stabilis
omnibus potentijs anime faciri. Quod fit
post hanc vitam cum omnes vires anime ad
ymaginem pertinentes. per dulcem dei a-
tis presentiam illustrantur. et implentur the-
sauris diuine largitatis. Tunc enim est pax
plena et perfecta. quando pater appropriate
replet memoriam. per thesaurum sue diuini-
tatis. per amplexum sue eternitatis et per in-
fluxum sue omnipotentie et maiestatis. Quia
dicit Ansel. in psol. c. xxy. Ibi erunt bñi oī
potentes voluntatis sue. quia sicut et omīpo-
tens voluntas di in omnibus rebus implebit
qz nihil volēt nisi qd volūtas diuina i oīb rebus
impleat. Filij appropriate implebit i intelligenti-
am. per speciem sue formalitatis. per candor-
em sue claritatis. per lucem in accessibilem
sue sapientie et veritatis. Nam secundum an-
sel. vbi supra. diuina sapientia ostendet seip-
sam membris beatis. in qua tanquam in spe-
culo limpidissimo omnia in momento perfe-
ctissime cognoscent. vt dicit augu. Spiritus
sanctus appropriate replebit voluntatem per
gustum dulcissimum diuine suauitatis. p am-
plexum mellisuum indissolubilis caritatis.
et per lenitiam et gaudium eterne felicitatis.
Quod quidem gaudium bibent de fonte vi-
uo in ea puritate obiectiue. sicut deus sua fon-
tali bonitate fruatur in seipso. Tunc verificat-
bitur illud quod scribitur math. Intra i gau-
dium domini tui. Et notanter dicitur. Intra
in gaudium. et nō dicitur aperi desiderium. et
suscipe in te gaudium domini tui. quia illud
gaudium fruitionis est tante magnitudinis et
tam indicibilis suauitatis. qd mens beata sp-
sum plene comprehendere nō potest. sed tota
absorbetur ex plenitudine illius gaudij.
sicut stilla aque absorbetur a vino forti. vt di-
cit bernhardus.

Tercia pars in qua no-

tatur excellentia xpi. et eius benedictie matris
pro quo notandum. qd dū pharisei christū
vituperarent. dicentes in beelzebub principe
demoniorum eicit demonia. puidenna et oz-
dinatione diuina ad confusionem iudeoz et ad
falsitatis eoz ostensionem. surrexit quedā mu-

lier que a sc̄is et doctoribz dicit̄ fuisse sancta
Marcella. famula beate marthe sororis lazari
extollens vocē. i. ex corde. et cōstanter alte. p-
ferens laudē xpi ptra vitupijū iudeoz. dices.
Et us venter q te portauit. fm nicolaū de li-
ra. matrē beatificat et laudat ex filio. et nō econ-
uerso. qz ab ipso. puenit gr̄a et gl̄ia principalit̄
rōne deitatis. et instrumētalit̄ rōne hūanitat̄
quia humanitas xpi est organū p̄iunctū ipsi
deitati. Et ille dixit p̄mendādo fidē. et cōstan-
tiam mlieris et alioz similitū. qnimo. i. potius
nō dicitur aduersariue. s̄z cōmendariue. q. di-
nō solum illa q me portauit beata ē. s̄z etiā qui
audiūt verbū dei. corde credentes et ope ad-
implentes. Quā dicit beat⁹ augu. libro de vir-
ginitate. qd beata virgo Maria feliciter conce-
pit deū mente per fidem q̄ corpore per carnis
assumptionem. Moraliter persona deuota
que sacramentaliter xpm in mente suscipit
et caritate inseparabiliter eum coplat et portat
ex nobilitate et dignitate quam acquirit. per
ipsius superhabundantis gratie redundantiā
merito ex tota celesti curia commendatur. et
ab omnibus beata predicatur. Sicut videm⁹
qd si virgo casta et pudica ex plebeio regi co-
pularetur. hec virgo licet simplex. magnūz ho-
nozem et dignitatem indueret a regis digni-
tate. nam regina appellaretur secundum leges
quousqz post mortem viri nupta esset viro di-
gnitatis inferioris. quia vt habetur. ff. de se-
natoribus. femine. femine dignitates suas
a virozum dignitatibus sortiuntur. Prozes
namqz coruscāt radijs maritorum. in autem.
de consilio. §. si vero. coll. iij. Figuram et ex-
emplum habemus in bester. que nata de gene-
re iudeorum. copulata fuit regi assuero. pro-
pter quod multas dignitates accepit. et regi-
na appellata eam rex adamauit super omnes
mulieres. eo qd gratiam et misericordiam ha-
buit coram eo super omnes mulieres. Cui
etiam capitū imposuit dyadema regis. et fecit
regnare in loco vasci. bester. ij. Quare in
eius laudem et commendationem dixit S. ar-
docheus. Hic vicius fons creuit in fluitum. et
in lucem solemqz conuersus est. et in aquas
plurimas. redundauit. Hec enim bester est.
quam rex accepit uxorem. et voluit esse regi-
nam. bester. iij. Spūaliter persona casta
et munda. q in caritate p̄sumptōz corpis xpi
se filio dei regi c̄no et immortalī coplat et vnit

digne beata et gloriosa regina predicatur et ab omnibus angelis honoratur. quod unum est cum christo dicente saluatore iob. vi. Qui edit carnem meam et bibit sanguinem meum in me manet. et ego in eo. **S**uper quo dicit. b. aug. et allegat de pse. vi. ij. Quia passus est dominus pro nobis commendauit nobis in illo sacramento sanguinem suum et corpus suum. quod etiam fecit nosmetipsos. **N**am et corpus christi nos facti sumus. **S**ed queris an sumus facti corpus christi quod est nati de virgine vel quod est in altari sub panis specie. **R**espondet glo. xvi. s. quod illa verba referunt ad ecclesiam non ad corpus suum sumptum de virgine. **N**on enim fecit nos corpus suum quod nati est de virgine. et sumit in altari sub specie panis et vini. sed fecit nos corpus suum spirituale. scilicet ecclesiam fidelium. **E**t id dicitur spirituale. sed potest et corporalibus partibus. scilicet fidelibus. quod partes eius non corporali sed spirituali vinculo caritatis in eius proposito uniantur. licet corpora sequeantur.

Ad hanc autem unionem corporis christi. ut hoc fiat membrum ubi christus caput est. non necessario requiruntur tria. que etiam disponunt ad corporis christi dignam susceptionem. scilicet

Fundamentalis conscientie depuratio.

Actualis mentis deuotio.

Totalis proprie voluntatis pietas.

Primo enim requiritur fundamentalis depuratio conscientie. quod sit depurata sic conscientia ab omni culpabili defectu. quod super nullo conscientia respicienda. **Q**uia sicut lumen solis puro se plenius immiscet siue infundit. sic christus solus puro et immaculato cordi. se per suam gratiam infundit que candor lucis eterne. **E**rgo habet de conse. di. ij. nihil. in sacrificijs maius esse potest. quam corpus et sanguis christi. nec ulla oblatio hac potior est. sed hec omnis precellit. que pura conscientia domino offerenda est. et pura mente sumenda atque ab omnibus honoranda. **E**t ideo volens accedere ad hoc sacramentum debet examinare conscientiam suam secundum apostolum. i. cor. xi. **E**t si videat se esse in peccato mortali. sed quod videat se non penitere de peccato mortali iam commisso. vel esse in proposito aliquod committendi. et in tali statu qui hoc sacramentum suscipit mortaliter peccat propter irreuerentiam quam facit sacramento. et rei presente sub sacramento. et rei significate non potente. **N**eque enim est ecclesiastici precepti transgressor. **N**eque enim qui secundum rei veritatem non est in peccato mortali. credit tamen esse se in mortali si cum tali conscientia hoc sacramentum suscipit. peccat morta-

liter. quod est reuerentie sacrum debite contemptor. **S**i autem non videt se esse in peccato mortali. et non credit et tamen est. **A**ut hoc. puenit ex omissione diligentie debite in examinando conscientiam. et tunc dico quod mortaliter peccat. non tamen ita grauiter sic patet. **A**ut si puenit ex omissione debite diligentie. quam tenet homo adhibere. sed quod homo de lege cogit esse non potest. ut peniteat digne. **S**icut illud ecclesie. ix. **N**emo scit utrum odio vel amore dignus sit. et sic accedens in mortali peccato ad susceptorem huius sacramenti non peccat mortaliter. sed sequitur remissionem latens peccati. **A**liiter enim quicumque homo hoc sacramentum suscipit. exponeret se periculo peccati mortalis quod falsum est. **H**ec **R**ichardus. in. iij. sup. sententias di. ix.

argu. ij. q. i. **S**ed querit utrum quis peccet accedens cum conscientia peccati. presertim cum hoc faciat obediendo precepto ecclesie. **A**d quod dicendum quod peccat mortaliter si accesserit hic cum peccato mortali nec excusat propter preceptum ecclesie. quod ecclesia non precipit ut quis cogitet cum peccato sed potest prehabita prepotione diligentia. **C**onsulitur ergo illi quod antequam accedat ad sacramentum conscientiam suam expurget. **I**tem dico quod qui ex contemptu precepti ecclesie non cogitat semel in anno etiam peccat mortaliter. **S**ed diceret. ergo habens peccatum quod dimittere non potest pro tunc si accedit peccat mortaliter. si non accedit etiam peccat mortaliter. ergo erit pplexus. **R**espondeo si dicitur quod peccatum dimittere non potest mentis. etiam si quis in illa dispoitione esset pro illa vice. quod de consilio sacerdotis abstineret a cogitatione. tamen non esset pplexus. quod tunc ex cogitatione non contraret precepto ecclesie. et in hoc respicienda est conscientia cogitantis. **D**ico tamen quod siate ypostasi si talis ex precepto nolit se expurgare a peccato. tunc melius facit non accedere. licet enim peccet mortaliter minus tamen quam cum peccato accedere. **R**e.

Secundum dispositum ad susceptorem sacramenti pertinet ad perficientes est eleuatio mentis in deum per actuali deuotionem. **E**leuatio quidem mentis per sanctas meditaciones et deuotionem causat. iuxta illud psalmus. **I**n meditacione mea exardescet ignis. **N**am sic ligna multiplicata in igne ignis roborat et augmetat. sic multis honestis meditacionibus reputa christi passionis huius facti institutis. et fructibus eius crescit nobis affectus deuotionis. **E**st enim illud sacramentum magne virtutis et efficacie. quod a christo amore intentissimo ordiatur est secundum **R**ichardus. in. iij. sup. magnum sen. di. ix.

Hoc sacramentū a digne suscipiente xp̄smā ducat valit. qz hoc māducatio māducanti re ducit ad memoriā passiōem xp̄i fidē p̄firmat sp̄em auget. caritatem inflāmat. dat vitā gr̄e xp̄o vnit manducātem sp̄ialit̄ interna p̄sola tiōe reficit. ip̄m roborat ad opatōem boni. sus tentat p̄tra casū puenientem ex pp̄ria infir mitate. munit p̄tra demonis impulsū. remittit ardorem carnalis p̄cupiscentie. purgat ve niale pecc̄m. et q̄nqz pecc̄m mortale vt dcm̄ ē. Et possunt hic. xij. effectus assignari per. xij. fruc tus ligni vite. de quo habetur *Apoca. vl.* Et ad celebriorem illoz memoriā in tribz vslibz collecti sunt. *v.* **Inflāmat.** memorat. susten tat. roborat auget. **Hostia** sp̄ez purgat. reficit vitā dat et vnit. **Confirmatqz** fidem. munit fomitemqz remittit. **Sz** diceret quis. si aliq̄s inuenit se indeuotū et tepidū. nō poteris sic oīa medicari. nūquid accedet. Dicendū aut ē p̄sona cōis puta sacerdos q̄ gerit p̄sonā ecclie. si nō habeat aliud impedimentū. p̄pter te piditatē hmōi dūmodo faciat qd̄ in se est. nō debz omittere missam. qz deuotō toti? ecclie in cuius p̄sona celebrat supplet id qd̄ sibi de ficit deuotōis. **Si** aut̄ p̄sona est p̄uinata. tunc dico qd̄ in illa requirit̄ actualis deuotio. sed si die cōmuniōis a d̄ nullā deuotionē se disposi sitū sciuerit aut senserit. aut talis torpor est ex culpa p̄cedente. puta qd̄ occupauit se aliqui bus inutilibus p̄ que distrahebat. et tūc tūc est differre. aut p̄seruauit se colligēdo se ad d̄ uotōem quantū potuit. dando conatū q̄ntuz in se fuit. sic hūiliter pōt accedere. sperās qd̄ ex vi sacramenti sibi deuotio conferat. **T**er ciū dispositiū est totalis p̄iectio volūtatis i deū p̄ponēdo firmis nūqz d̄ cetero velle pec care sp̄ in via dei p̄sistere. et talis cōformitas volūtatis p̄inet ad p̄fectos. *ps.* **Sibi** adhe rere deo bonū est. **Uult** em̄ de? qd̄ sp̄ opemur bonū sine defectu. **Quare** dicit̄ puer. iij. et habetur in *dece. de pe. vi. ij.* non reuertebat̄ **Iustorum** semita est lux splendens et crescēs vsqz ad p̄fectū diem. i. p̄fectoz vita et cōuer satō est splendēs p̄ boni exempli euidentia et crescēs p̄ meritorz affluentia. vsqz ad p̄fectaz clarificationem mentis in beatitudie. **Debet** em̄ p̄fecti semp̄ progredi. et nunqz stare. qz scdm̄ gre. **In** via dei stare retrocedere ē. **Ex** quibus patet erroz hereticoz quorundā dicē tuz. qd̄ homo in p̄nā uita pōt tantū p̄fectōis

culmē attingere. qd̄ ampli? in gr̄a et caritate p̄fi cere nō pōt. **Cuius** rōem assignāt. qz p̄m tal les als inueniret aliq̄s p̄fectior xp̄o. si homo semp̄ posset p̄ficere. **Si** rephant ab ecclesia vt heretici. sic habet̄ in cle. d̄ hereticis. ad no strā. **Soluūt** em̄ ratio illoz ibidem in apparu p̄rio autoritanbz. **Itaz** ps loquens de p̄fectis dicit. **Ibūt** de v̄tute in virtutē. et greg. super ezech. et de pe. vi. ij. dūz sanctā eccliaz dñs sus cepit. in gradibz suis d̄inoscit. qz eius glia p̄ illius incrementa declarat. **De** his gradibz etiā iob loquit̄ dicēs. p̄ singlos gradus me os p̄nuntiabo illū omnipotentē. **De** os q̄dem gradus dñs sub messis nomie describit dicēs **Sic** ē regnū dei quēadmodū si hō iacet semē in terrā. et dormiat et exurgat nocte ac die. et se men germet et crescat dū nescit ille. vltro em̄ terra fructificat primū herbā. deinde spicā. de inde plenū fructū i spica. et euz ex se p̄duxerit fructū. statim mittet falcē qm̄ adest t̄pus messis **Semē** hō iactat in ritaz cū cordi suo bonā in tentionē inferit. **Postea** dormit qm̄ in spe bonē opis quiescit. **Nocte** ac die surgit. et inter ad uersa et p̄sp̄era p̄ficet. semē germinat et crescit dū nescit ille. qz et cū adhuc mēri incremēta sua non valet. semel p̄cepta virtus ad p̄fesi ctū ducit. et vltro terra fructificat. quia p̄ue niente se gr̄a. mens hominis spontanea ad fru ctuz boni operis assurgit. nota ibi plene. **Ei** rānonē illozū dicit. qd̄ minus p̄t bñ p̄ argmē tum pueniri ad quantitatez maioris. in his q̄ habent quantitatē vnius rāonis. sz gr̄a alte rius hominis se habet ad gr̄aā xp̄i sicut v̄tus particularis ad v̄lem. **Unde** sicut virtus ignis quantumcūqz crescat non p̄ equari vir tuni solis. **Ita** gr̄a hominis quantumcūqz p̄fecta non p̄ equari v̄tuti et gr̄aie xp̄i. vt etiā dicit *Libo. in. iij. parte. q. vij. ar. xi.* nō est ergo faciēda equatio finiti ad infinitum. **Sed** queritur. vtrum p̄fectus ad hoc vt magis proficiat. semp̄ et frequenter debeat communicare. **Dico** qd̄ abus iste vt profit̄ p̄ ficienti et p̄fecto requirit̄ debitam̄ prepara tionem puritatis et deuotionem. vt dictum est. et qui assiduam habet talem preparatōnē benefacit p̄municando frequenter. qui vero raro. etiā p̄municet raro. **Un̄** in primitiua ecclia q̄tidie p̄municabāt. qz habebāt h̄mōi inocētiā. siue puritatē p̄ baptismū et ardorez caritatis siue deuotōis. p̄ dōatōez sp̄s sancti.

quia vero postmodū caritas refriguit. et inno-
centia baptismalis. ut in pluribus perita fuit id
relictū fuit iudicio et conscientie uniuscuiusque
ut cōicaret quā se dispositū agnosceret. ne mā-
ducaret ad suā damnationem et quia homines ince-
perūt fieri negligētes. id est iter institūtū fuit quod
frequenter. Cū anacletus papa instituit ut
quicumque veniret ad ecclesiam. cōicaret. Sed
quia multū frequētabāt ecclesiam quā se nō bene p̄pa-
rabāt. id est instituit papa fabianus. ut ter in anno
cōicaret scilicet in natali pasce et p̄thecoste. quia in
his festiuitatibus melius se p̄parabāt. Et quia
homines in istis tribus festis et temporibus adhuc ne-
gligentes erant. id est ad extremum est ad pasca
reductū. quod p̄cepit ipsius p̄paratōis. scilicet quādra-
gesima. Cū si homo sentit se feruidū sic in sta-
tu ecclesie primitiue cōicet frequenter. sed si se
in statu medio habet. aliquando debet cessare
ut discat reuerenter accedere. aliquando cōi-
care ut inflammetur ardore. et tūc secundū illā
partem sibi quā viderit se melius p̄ficere ad illā
lam declinet. quia hoc solū experientia discere po-
test. dicēdo ergo. quod aliquibus est vtile sepe cōi-
care. et aliquibus vtile raro sibi dicta etc.

Feria secunda post oculi

Quanta audiui
mus facta in capharnaū. fac et hic
in patria tua luce. iij. c. Nam
ut videmus omne agens per sua actōe requirit
passum. scilicet subiectū debitū. Quia. ij. de aīa
dicit p̄bs. Actus actiuos sunt in patiente p̄di-
spōsito. Agricola ei volēs seminare necessario
requirit terrā aptā et dispositā ad hoc quia si semē
iaceret in petrā vel in terrā incultā nō germina-
ret nec p̄duceret fructū. Sic seminator verbi
dei. requirit et homines dispositos et aptos per sus-
ceptōe doctrine. Nō enim equalit̄ omnibus p̄po-
nendū est semē veritatis. Nō enim infidelibus et
hereticis. nec induratis in malicia est p̄dicandū.
Cū origenes. ut h̄t. xliij. di. In mādania
habemus. ut venientes ad ciuitatē. discamus p̄-
us quis in ea dignus sit. ut apud eū cibū sumā-
mus. quātomagis noscere oportet quis qualif-
ve sit is. cui immortalitatis verba credēda sunt
Solliciti enim esse debemus dicente xp̄o. ne mar-
garitas n̄as mittam⁹ an⁹ porcos. ne forte p̄cul-
cent eas pedibus. et canes p̄uersi dirumpant
math. vij. Quod exponit augu. ij. li. de sermo-
ne dñi in mōte. c. xv. di. Sacra scriptura d̄t

sc̄m quia nō debet corrūpi. et margarite. quia nō
d̄t p̄temni. canes sunt veritatis impugnato-
res porci vero veritatis p̄emptores. q. d. No-
lite sacram scripturam aperire et p̄dicare here-
ticis. infidelibus nec luxuriosis et carnalibus
ne vilipendatur et resp̄ciant vos verberent et
occident. Sed videtur xp̄m contrarium fecis-
se. infidelibus et publicanis p̄dicādo. Res-
pondet sanctus augu. heretici siue infidelēs
aut ita sūt obstinati. quod de eorū correctione nō
speratur. aut sperat. si sic est eis p̄dicandū. sic
faciebant apostoli. si nō. aut habitāt cum alijs
quod p̄dicatōem recipiūt. et tunc est eis p̄dicā-
dū. Ita intelligit hoc dictū. Sic cū xp̄s cog-
nouerit pplm patrie sue. scilicet de nazareth in ma-
licia obstinatos et duros. nec dictis nec fac-
tis posse eos p̄uertere. ibi nō p̄dicauit nec mi-
racula fecit. sed capharnaum accessit ad po-
pulum dispositum p̄dicando et miracula fa-
ciendo. Et ideo dixerunt ei iudei. Quanta
audiuimus etc. Queritur vtrum parētes
et p̄inqui sint extraneis in omnibus p̄ferendi et
videtur quod sic. gal. vln. Operemur bonū ad
omēs maxime autē ad domesticos fidei. Con-
tra xp̄s patriā suā reliquit. et extraneis p̄dica-
uit et benefecit. ergo dicēdū sibi magis. iij. s̄-
tētiar. di. xix. quod domesticus siue p̄inquus
ē locad⁹ in ordine caritatis. v. loco extrane⁹ ho-
m. vi. Scdm̄ enim magistrum verus locus ve-
ritatis et dilectōis est. ut primo ante omnia di-
ligamus deū. Secundo nosmetipsos. Tertio
parentes. scilicet p̄rem et matrē. Quarto filios
fr̄es. sorores. et huiusmodi Quinto domesti-
cos. Sexto extraneos et inimicos. Nā ratō h̄
dictat quod illud quod est p̄inquus. p̄ respiciat
et prius. sicut etiā diffusio. caloris copozalis
prius est ad loca p̄inquoza quā ad remota.
ergo a simili. cōicatio maioris amoris spiritu-
alis prius respicit naturaliter quod est sibi p̄in-
quū quā quod est remotū. Sed est notādū quod ali-
ter est dicēdū de p̄inquo et p̄nte. cū ydoneo
et minus ydoneo. Si enim p̄inqui sunt eque
ydonei cum extraneis. p̄test quis suum p̄in-
quum vel amicum p̄ferre extraneo. nisi forte
ex hoc scandalum oriatur. vel aliqui ex in-
de malum exemplum accipiant. ut quando
timetur probabiliter. quod ex hoc alij etiam in-
ducantur ad benefaciendum propinquis si-
ue amicis minus dignis. Huius exemplum
habemus. Cū. quadragelimo septimo. vbi di-